Thư gửi những người quan tâm sửa đổi Hiến pháp

Bùi Đức Lại

Bạn thân mến,

Hơn một tháng sau khi tiếp nhận ý kiến phản hồi của Bạn về mấy bài đăng trên VietNam Net, Tôi mới trả lời bạn được. Xin lỗi vì không gửi được thư riêng. Tôi nhận được khá nhiều ý kiến từ nhiều người, ý kiến lại nhiều loại, nên xin trả lời chung bằng thư này.

Trong bài viết với tiêu đề "Hiến pháp nên đề cập về Đảng như thế nào", đăng trên VietNamNet ngày 23.1.2013 Tôi có đề nghị giữ một điều khoản về sự lãnh đạo của Đảng trong Hiến pháp sửa đổi, nhưng không phải Điều 4 trong Dự thảo, mà là một điều như sau: "Nhân dân uỷ thác cho Đảng Cộng sản Việt Nam vai trò lãnh đạo nhà nước. Đảng phải trung thành và đại biểu xứng đáng cho lợi ích của nhân dân và đất nước, chịu trách nhiệm trước nhân dân, gắn bó mật thiết với nhân dân và chịu sự giám sát của nhân dân, hoạt động trong khuôn khổ Hiến pháp và pháp luật"

Đã có các ý kiến tán thành và phản đối, khen và chê. Chê cũng có hai loại trái ngược nhau: Chê bảo thủ, chưa đủ "cấp tiến"; chê không "kiên định".

1- Xin nói ngay rằng, Tôi chỉ nói điều mình hiểu, tin là đúng và cần nói, không tự cố xếp mình vào đội ngũ "cấp tiến" hay "kiên định". Tôi không muốn và không dám khoác lên mình những chiếc áo đó, những chiếc áo mà đủ hạng người tốt xấu khác nhau đã mặc và thủ vai.

Tôi phản đối việc chia thành hai "phe" đối với những người có ý kiến khác nhau và khác Dự thảo, tán thành hay bác bỏ điểm này hay điểm khác của Dự thảo, kể cả Điều 4. Làm như vậy là thủ tiêu khả năng tạo ra một không khí thảo luận cởi mở, thiện chí, trí tuệ và sáng tạo để có thể thoát ra khỏi điểm nghẽn hiện nay của sự phát triển. Nếu như trong những người góp ý kiến xây dựng Hiến pháp có những biểu hiện kích động có tính thù địch với chính thể, thì cũng là rất thiểu số, không phải là lý do để biện hộ cho việc phát ngôn và cách ứng xử thiếu chín chắn về chính trị, thể hiện sự thiếu bình tĩnh, tự tin, thậm chí ít nhiều hoảng sợ.

Trong thực tế không có hai "phe" như vậy .

Chẳng hạn, trong những người không tán thành Điểm 4 có một số người "chống cộng thâm căn cố đế", nhưng có rất nhiều người vừa có động cơ đúng đắn, vừa có tri thức và trải nghiệm chính trị đáng nể trọng. Họ không có bất cứ động cơ nào để tìm bằng được cách phủ nhận Đảng như người ta gán ghép cho họ. Họ suy nghĩ và cân nhắc trên một tầm cao hơn nhiều về chính trị và ý thức đối với đất nước: Ghi hay bỏ Điều 4

trong Hiến pháp thì lợi hại thế nào cho đất nước, cho dân tộc và vì thế cho cả Đảng cầm quyền trong tình thế hiện nay và cho mai sau.

Ngược lại, trong những người "kiên định" cũng có một số thực tâm, nhưng không thiếu những kẻ chỉ thực chất chỉ muốn khư khư giữ đặc quyền, đặc lợi của bản thân và phe nhóm, những kẻ ăn theo, vì miếng cơm manh áo. Người ta biết rõ họ là ai, dù họ nhân danh cái gì.

Những kẻ to mồm nhất vu vạ cho người khác có khi lại là những kẻ cơ hội thảm hại nhất chẳng thuyết phục được mấy ai. Điều tai hại là việc lạm dụng quyền lực và công cụ có trong tay để vu cáo và đàn áp những người có ý kiến khác. Thảm khốc Lệ Chi Viên, oan khuất Lê Văn Thịnh, bất công với Nguyễn Mạnh Tường, Phan Đình Diệu, Võ Nguyên Giáp, Kim Ngọc…và nhiều trường hợp khác cùng với những tổn thất to lớn kèm theo mà đất nước và chính thể đương thời phải gánh chịu chẳng lẽ còn không đủ để đất nước và nhân dân dứt khoát lên án và đoạn tuyệt với những thủ đoạn vu cáo để đàn áp tương tự?

2- Tôi đề nghị giữ điều về sự lãnh đạo của Đảng, không phải từ lập trường "ăn cây nào, rào cây ấy", không phải vì cho rằng việc đó có ý nghĩa sống còn đối với đất nước và chính thể (Tôi cho rằng không một điều khoản riêng lẻ nào trong Hiến pháp đối với đất nước và chính thể có tầm quan trọng đến như vậy), cũng không phải từ sự đánh giá thần thánh hoá về Đảng. Điều hấp dẫn nhất đối với tôi cũng như nhiều đảng viên khác khi vào Đảng, chính là tuyên ngôn "Đảng không có lợi ích nào khác ngoài lợi ích của giai cấp, của dân tộc". Và lúc đó Điều 4 không có trong Hiến pháp.

Tôi đề nghị giữ một điều khoản về vai trò lãnh đạo của Đảng, vì tôi tin rằng, trong tình thế hiện nay của đất nước, cũng như tình hình chung của Đảng và chất lượng đảng viên, làm như thế tốt hơn là làm khác đi. Thật lòng, tôi tin rằng, xét từ quan điểm lợi ích chính trị tổng quát của đất nước và chính thể, sẽ là tốt hơn nếu Hiến pháp trước đây chưa từng có Điều 4 hoặc một điều khoản tương tự. Còn đã có thì giữ và sửa tốt hơn là bỏ.

3- Về nguyên tắc, vai trò lãnh đạo của Đảng không phải là kết quả của một sự áp đặt chính trị, cũng không phải là việc thừa hưởng có tính chất "nối ngôi" một vị thế chính trị và vinh quang quá khứ, lại càng không thể là sản phẩm của thủ thuật chính trị, xảo thuật ngôn từ. Đánh giá đúng vị trí đích thực vinh quang quá khứ đã khó, nhưng gìn giữ và phát huy những cái đó thì luôn luôn khó hơn nhiều, thực tế thì cũng chẳng mấy ai làm được. Chỉ mấy chục năm sau những chiến công hiển hách chống xâm lược Nguyên Mông, với những tên tuổi lẫy lừng đời Trần, thì ngồi trên ngai vàng đã là những Dụ Tông sa đoạ, tham tàn, để đi tới sụp đổ. Nhưng thời điểm suy sụp cũng là lúc bao nhiêu thế lực phất lên ngọn cờ phù Trần để thực hiện mưu đồ chính trị riêng bẩn thỉu, trong đó có cả Minh Thành Tổ của Trung Hoa xâm lăng.

Đảng đã có những thành tựu và sai lầm; hiện đang có những sai lầm, khuyết điểm. Đó là nguyên nhân chủ yếu của những khó khăn nhiều mặt hiện nay mà đất nước đang gặp phải và chậm thoát ra. Sự thật đó có một số che mắt không dám nhìn thẳng, hoặc

muốn nguỵ biện che dấu, hoặc không cho người khác nói tới. Chính trên diễn đàn của các Hội nghị Trung ương, như Hội nghị Trung ương 4 vừa qua đã nói nhiều, nói đúng về các khuyết tật tham nhũng, quan liêu, xa dân, lợi ích phe nhóm, bệnh nhiệm kỳ…, đã nhấn mạnh những tác hại của nó với đất nước, với Đảng. Các khuyết tật đó vừa là sản phẩm của sai lầm đường lối, chính sách vừa là nguyên nhân chi phối khiến cho việc hoạch đinh và thực hiện đường lối chính sách càng sai lầm. Sai lầm và tác hại lớn không ai dám phủ nhân nhưng không ai phải chịu trách nhiệm. Việc cân nhắc các phương án khác nhau trong sửa đổi Hiến pháp để góp phần khắc phục tình trạng trên là yêu cầu khách quan của cuộc sống. Muốn vậy, tối thiểu là phải từ bỏ thói xấu nguy hiểm là gán cho mọi lời phê bình đúng đắn từ phía dư luận, nhân dân và đảng viên là "nói xấu", là "xuyên tạc" là "thù đich"; để rồi đến khi không thể lấp liếm được khuyết điểm, lãnh đạo phải lên tiếng thừa nhận một cách muộn mạng thì lại tự khen là "tự phê bình nghiêm túc".

Đảng có giữ được vai trò lãnh đạo hay không, không phải do việc để hay bỏ Điều 4 trong Hiến pháp mà là do Đảng có phấn đấu để thực sự xứng đáng, làm nổi vị trí đó hay không. Tưởng rằng giữ một điều này hay điều nào khác sẽ quyết định cho việc giữ được chế độ thật không khác gì kiểu tư duy "đười ươi giữ ống".

Để là đảng lãnh đạo xứng đáng, toàn Đảng phải thường xuyên nỗ lực vượt bậc với sự giúp đỡ và giám sát của nhân dân. Làm như vừa qua là không thành công, nhưng trong Đảng hiện vẫn còn nhiều nhân tố lành mạnh, để có thể tiếp thu và phát huy sức mạnh của dân tộc và thời đại, khắc phục sai lầm. Những nhân tố đó có khi hiện chỉ là Đảng viên bình thường. Đó là một khả năng hiện thực, chứ không phải chỉ là điều mong muốn không tưởng. Để khả năng đó thành hiện thực phải làm rất nhiều điều khác trước, đặc biệt là phải thực sự dân chủ, công khai, minh bạch trong công tác cán bộ, phải đổi mới tư duy, tiêu chí chọn lựa, đánh giá các vị trí lãnh đạo. Nếu không thì dù muốn cũng không tránh được những điều tệ hại, những khả năng diễn biến khác.

4- Đề nghị của tôi về sự lãnh đạo của Đảng trong Hiến pháp có một số điểm khác Điều 4 trong Dự thảo.

– *Một là,* vai trò lãnh đạo của Đảng đối với nhà nước không phải là việc "đương nhiên" (càng không phải là việc Đảng "tự phong") mà phải được nhân dân uỷ thác. Uỷ thác như thế nào, bằng hành động pháp lý gì là việc sẽ phải định ra trong Luật về sự lãnh đạo của Đảng.

– *Hai là,* Hiến pháp chỉ đề cập vấn đề "Đảng lãnh đạo nhà nước", không đề cập vấn đề " Đảng lãnh đạo xã hội". Xã hội là một khái niệm quá rộng, bao hàm cả nhiều lĩnh vực không thuộc phạm vi điều chỉnh của Hiến pháp (lại càng xa với vai trò lãnh đạo chính trị của Đảng). Dự thảo như Điều 4 là không phù hợp.

– *Ba là,* Hiến pháp đòi hỏi "Đảng phải trung thành và đại biểu xứng đáng cho lợi ích của nhân dân và đất nước". Đây là đòi hỏi chính đáng, là điều kiện để nhân dân uỷ thác cho Đảng vai trò lãnh đạo. Cùng với nó, Hiến pháp sẽ quy định mối quan hệ của Đảng với Nhà nước và nhân dân. Hiến pháp không có chức năng quy định tính chất giai cấp, chủ

thuyết… của Đảng. Đó hoàn toàn là việc của Đảng. Giá thử nay mai Điều lệ Đảng ghi khác đi thì có "vi hiến" hay không? Lấy Hiến pháp điều chỉnh Điều lệ Đảng hay lấy Điều lệ Đảng điều chỉnh Hiến pháp?

– *Bốn là,* dù Hiến pháp có hay không có Điều khoản nói trên thì Việt Nam cũng cần có Luật về Đảng cầm quyền/lãnh đạo Nhà nước. Nếu Hiến pháp Điều có khoản này thì nhất thiết phải sớm có Luật về Đảng Cộng sản Việt Nam lãnh đạo Nhà nước. Tôi không đủ hiểu biết để trả lời câu hỏi của bạn là Luật đó sẽ thế nào. Nhưng chắc chắn, có nhiều người biết, trong đó có những người phải biết vì họ được đào tạo và ăn lương để làm việc này.Còn nếu như nếu họ cũng không biết thì làm sao dám đưa liều một điều không ai biết vào Hiến pháp?

Nói tóm lại, tôi đề nghị Hiến pháp xác định về sự lãnh đạo của Đảng một cách đúng mức và có điều kiện, có giám sát, được luật hoá.

5- Nhân tiện, tôi cũng chia xẻ mấy lời tâm sự với bạn, một người có bằng cấp, học hàm và địa vị. Thảo luận chính trị là một lĩnh vực rất dễ để bị cảm xúc lôi cuốn, "nóng đầu", từ đó đánh mất cách tiếp cận khoa học và văn hoá tranh luận tối thiểu, nhất là khi có chút quyền lực. Lỗi nhẹ nhất là từ đó gây ra một không khí "hòn đất ném đi, hòn chì ném lại", thiếu vắng mọi mọi sự thật và thái độ khoa học nghiêm túc. Nếu làm chính trị, bạn càng dễ bị "hở sườn", phạm những sai lầm luận lý sơ đẳng nhất, làm cho bạn mất uy tín vì bị đánh giá thấp hơn chính bản thân bạn, dễ dàng bị "loại ngũ" nếu bạn làm chính trị trong một chính thể khác chúng ta. Khi sử dụng khá "hồn nhiên" những luận điểm tự tạo để chụp mũ người khác, đại loại như "Đề nghị bỏ Điều 4 là phủ định sự lãnh đạo của Đảng, là chống Đảng" "Không ghi các lực lượng vũ trang phải trung thành với Đảng là phi chính trị hoá..", liệu bạn có biết rằng bạn đang chụp mũ cả Hồ Chí Minh không? Có thể bạn sẽ chối đây đẩy, nhưng chắc bạn không thể phủ nhận một sự thật là mọi bản Hiến pháp Việt Nam đã có do Hồ Chí Minh chủ trì, đều không có điều nào tương tự Điều 4, cũng không có điều nào ghi "lực lượng vũ trang phải trung thành với Đảng". Xuyên tạc, lợi dụng Hồ Chí Minh thì có thể có kẻ làm, những chắc chắn không ai dám và có thể gán cho Hồ Chí Minh những cái mũ đó.

Còn trong thực tế thì Đảng lúc đó và lúc này như thế nào, chất lượng chính trị và tinh thần của lực lượng vũ trang lúc đó và lúc này ra sao, là điều không có gì phải tranh luận thêm, phải không bạn?

Thư chẳng hết lời.

Chúc bạn mọi sự tốt lành.

Hà Nội, 24.2.2013

Bùi Đức Lại

Nguồn: https://hienphap.wordpress.com/2013/02/27/thu-gui-nhung-nguoi-quan-tam-sua-doi-hien-phap-bui-duc-lai/